

ผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านแสงพันธ์ จังหวัดสุรินทร์

THE EFFECTS OF THE MODELING AND SOCIAL REINFORCEMENT PROGRAM FOR
ENHANCING PUBLIC MIND OF PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS AT BAANSALANG
PHAN SCHOOL IN SURIN PROVINCE

ปนพงศ์ งามมาก *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะที่มีต่อ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่เข้า
ร่วมโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะก่อนและหลังการเข้าร่วม งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองซึ่ง
ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านแลง
พันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖ จำนวน ๒๒ คน กลุ่มประชากรเข้า
ร่วมกิจกรรม ๑๔ ครั้ง ครั้งละ ๕๐ นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ๑) โปรแกรมการเสนอตัวแบบ
และการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ๒) แบบวัดจิตสาธารณะ วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติใช้ Non Parametric Statistics
(The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test)

หลังการทดลองพบว่า ๑) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มประชากรมีคะแนนจากแบบวัด
จิตสาธารณะภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒)
นักเรียนกลุ่มประชากรมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทำให้นักเรียน
ได้เรียนรู้ เข้าใจความหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ดูแลรักษาสาธารณ
สมบัติ สิ่งแวดล้อม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

คำสำคัญ : ตัวแบบ, การเสริมแรงทางสังคม, จิตสาธารณะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the effects of enhancing
public mind of Prathomsuksa 5 students. 2) to compare the enhancing public mind
of students before and after participated in the program. This research was the

* ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

quasi experimental research which selected by purposive sampling method. The population consisted 22 students of Prathomsuksa 5 at Baan SalangPhan School in the second semester, year of 2013. Population participated in the group activities for 14 sessions, 50 minutes per each session. The instruments used in this research were: the modeling and social reinforcement program, the public mind test. Mean, standard deviation, Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test) were utilized for analyzing data.

The research results indicated that: 1) the posttest scores from enhancing public mind test of the population were higher than pretest scores at .05 level of significance. 2) the population reported that participating in the enhancing public mind program helped them to learning, understanding and recognizing the importance of having public mind, maintaining public utilities, environment, and also participating in beneficial activities to school, community and social.

Keyword : The Modeling and Social Reinforcement

บทนำ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ กล่าวว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนา สังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ^{๑๐๘} ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ ๓ ตัวบ่งชี้ ที่ ๖ ได้กำหนดว่าผู้เรียนต้องปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติและดูแลรักษาเสมือนสมบัติของตน^{๑๐๙} คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนใน

^{๑๐๘} กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๕๑, หน้า ๔-๘.

^{๑๐๙} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๕๒. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๒, หน้า ๑.

ระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติและมีผลต่อระดับโลกตามมา^{๑๑๐} จิตสาธารณะเป็นลักษณะหนึ่งที่สำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศเพราะบุคคลที่มี จิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น^{๑๑๑} ในแต่ละปีรัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อปรับปรุงสาธารณสมบัติส่วนรวม เช่นสวนสาธารณะ สนามกีฬา ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ไฟฟ้า ถนน ฯลฯ อันเกิดจากการชำรุดเสียหายจากการถูกทำลาย จึงมีการประชาสัมพันธ์ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสาธารณะด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งมักจะพบข้อความ เช่น โปรดอย่าทำลายสิ่งของสาธารณะ ทิ้งขยะลงในถัง กรุณาปิดน้ำเมื่อเลิกใช้ เป็นต้น^{๑๑๒} จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนยังขาดจิตสาธารณะในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิทธิในการใช้สิ่งของส่วนรวม ไม่ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวม โดยมองว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถจะนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล^{๑๑๓} ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ ให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญคือการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน สนับสนุนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูลควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยสร้างความตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ การรู้จักเคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน การสร้างค่านิยมให้มีพฤติกรรมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานเพื่อนำไปสู่สังคมน่าอยู่ต่อไป

^{๑๑๐} ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคมสัญญา. **สำนึกไทยที่พึงปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓, หน้า ๒๑-๒๙.

^{๑๑๑} ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. ๒๕๔๗. **รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ ๔๙ ปี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๗ หน้า ๑.

^{๑๑๒} สุพจน์ ทรายแก้ว. **จิตสำนึกสาธารณะการก่อรูปและกระบวนการสร้าง**. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัยการณ. ๒๕๔๖, หน้า ๔.

^{๑๑๓} นิธิ เอียวศรีวงศ์. **สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๓๖, หน้า ๔๔-๔๗.

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษแก่เยาวชนจึงเป็นสถาบันที่จะช่วยพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้าน โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่หล่อหลอมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ ๗-๑๒ ปี (ระดับประถมศึกษา) ซึ่งเป็นช่วงที่นักเรียนเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผล การตระหนักรู้ถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเห็นประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก เริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักการให้และการรับ จึงเป็นช่วงวัยที่มีความเหมาะสมในการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสาธารณะ เป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ มีความสนใจอยากรู้อยากเห็น เรียนรู้จากการสังเกตต้นแบบ เกิดการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมที่นักเรียนรู้สึกสนใจหรือเห็นคุณค่า นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่เพื่อนมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของนักเรียน นักเรียนชอบและสนุกที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และเป็นวัยที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคมของอีริกสันที่อธิบายว่า เด็กในช่วงประถมศึกษาตอนปลายมีความคล่องที่จะประกอบกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ ต้องการมีสมรรถภาพที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นเมื่อมีการหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กวัยนี้ได้ประสบความสำเร็จจากการทำกิจกรรมจะเป็นการสร้างอัตมโนทัศน์ที่ดีให้กับเด็กได้อีกด้วย ดังเช่นการให้เด็กได้ทำกิจกรรมจิตสาธารณะร่วมกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรม ทศนคติและค่านิยมของเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก^{๑๑๔}

โรงเรียนบ้านแสงพันธ์ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน ๒๐๑ คน และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านแสงพันธ์ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนได้เห็นความสำคัญและต้องการปลูกฝังจิตสาธารณะให้กับนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและพระพระราชบัญญัติการศึกษา โดยมีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสาธารณะ ทางโรงเรียนจึงสนับสนุนให้ผู้วิจัยจัดโปรแกรมมาเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่ตระหนักรู้ถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การมีความรับผิดชอบต่อสังคม การดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่ ทุกคนใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยไม่ยึดครองมาเป็นของตนเอง ให้การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

^{๑๑๔} สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๓.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
๒. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะก่อนและหลังการเข้าร่วม

สมมติฐานการวิจัย

๑. นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ
๒. นักเรียนมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวเป็นผู้ตรวจความเหมาะสมของโปรแกรมฯ ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวแบ่งการดำเนินการทั้งหมด ๑๔ ครั้ง ครั้งประมาณ ๕๐ นาที
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ๓ ชุด ดังนี้
 - ๒.๑ แบบวัดจิตสาธารณะ
 - ๒.๒ แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมการทดลองแต่ละครั้ง
 - ๒.๓ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะและต่อผู้วิจัย โดยให้นักเรียนประเมินจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองทั้ง ๑๔ ครั้ง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนโรงเรียนบ้านแสงพันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๖ จำนวน ๒๒ คนซึ่งใช้เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัย

การดำเนินการทดลอง

๑. ให้นักเรียนทำแบบวัดจิตสาธารณะ ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการที่นักเรียนทำแบบวัดจิตสาธารณะทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๒. ผู้วิจัยดำเนินการจัดโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยดำเนินการกับนักเรียนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๓. ให้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะทำแบบบันทึกการเรียนรู้เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมการทดลองแต่ละครั้ง เพื่อผู้วิจัยจะได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และทราบถึงสิ่งที่นักเรียนได้รู้ในแต่ละครั้ง

๔. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดจิตสาธารณะซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดก่อนการทดลองมาวัดกับนักเรียนภายหลังการทดลอง (Posttest) รวมทั้งให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะและต่อผู้วิจัย

๕. นำคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ

๖. นำข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะและต่อผู้วิจัยมาสรุปเนื้อหา และสรุปข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านแสงพันธ์ ภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๖ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ

ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะของนักเรียน

ผลการวิจัย

๑. โปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อนำมาใช้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยนักเรียนกลุ่มประชากรที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจความหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ สิ่งแวดล้อม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ในการพัฒนากิจกรรมของโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเสนอตัวแบบ คือ มุ่งเน้นเรื่องการเปลี่ยนแปลงความคิดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูราที่ได้เสนอวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาไว้คือ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) ซึ่งประกอบด้วย ๔ กระบวนการคือ กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) กระบวนการกระทำ (Motor Reproduction Processes) และกระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการมีจิตสาธารณะ (พรรณี ชูทัย เจนจิต, ๒๕๔๕; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, ๒๕๕๒; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต, ๒๕๕๓) ซึ่ง ๔ กระบวนการสำคัญนี้ ช่วยให้นักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการมีจิตสาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบโดยกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับสுகนธรส หุตะวัฒนะ (๒๕๕๐) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวากาามีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวากา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

๑. จากการศึกษาผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ แสดงให้เห็นว่าสามารถใช้พัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะสูงขึ้นได้ ดังนั้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะหรือพฤติกรรมที่เหมาะสมอื่นๆ ได้ โดยการนำโปรแกรมไปใช้อาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก คำนึงถึงตัวแบบที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมกับผู้สังเกตในแต่ละช่วงวัยมากน้อยเพียงใด

๒. การใช้โปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะจำเป็นต้องมีความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการเสนอตัวแบบ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาเพื่อติดตามผลหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบฯ เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมและพัฒนาการการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

๒. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง ๒ กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ได้รับการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคม และกลุ่มที่ได้รับการเสนอตัวแบบเพียงอย่างเดียวเพื่อศึกษาดูว่า ๒ กลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๓. ควรนำโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างจากการทดลองในครั้งนี้

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๕๑.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. ๒๕๓๖.

พรรณี ชูทัย เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เสริมสิน พีรเพรส ซิสเต็ม. ๒๕๔๕.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคมสัญจร. สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย. ๒๕๔๓.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ ๔๙ ปี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๗.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาพิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๓.

สุคนธรส หุตะวัฒน์. ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๕๐.

สุพจน์ ทรายแก้ว. จิตสำนึกสาธารณะการก่อรูปและกระบวนการสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. ๒๕๔๖.